

Όλοι εμείς πουλιά του Ουαζντί Μουαουάντ: Η «έτερη» ταυτότητα ως «ανάχωμα» ενάντια στο μεσανατολικό πόλεμο.

Ηρώ Τζιντρούδη-Γαϊτανίδη

Περίληψη: Σκοπός του παρόντος άρθρου είναι να αναλύσει τους πολλαπλούς άξονες οι οποίοι καθιερώνουν την ταυτότητα του έργου Όλοι εμείς πουλιά, του Λιβανέζου συγγραφέα Ουαζντί Μουαουάντ, ως αντιπολεμικού. Ο μύθος του αποδημητικού πουλιού που πετάει από τόπο σε τόπο με σκοπό την επιβίωση και χωρίς να διακρίνει σύνορα, ενσαρκώνει την πεμπτουσία της ειρήνης. Ένας αιώνιος πόλεμος ο οποίος φλέγει την «ιερή γη» την οποία διεκδικούν τόσες θρησκείες, μπαίνει στο επίκεντρο, ξεδιπλώνοντας τις ιστορίες δύο νέων παιδιών με διαφορετική ταυτότητα οι οποίοι ερωτεύονται και διεκδικούν μία ευκαιρία στην αγάπη. Το άρθρο θα εξετάσει, επίσης, το ρόλο του εν λόγω έργου στη σημερινή πολιτική πραγματικότητα όπου μία πολεμική σφαγή βρίσκεται σε εξέλιξη. Η ταυτότητα μπαίνει στο μικροσκόπιο του συγγραφέα και ξεδιπλώνει την έννοιά της μέσω της γενετικής με οιδιπόδειες διαστάσεις. Με όχημα τη συλλογική μνήμη, το τραύμα των επιζήσαντων γενοκτονιών αλλά και την ανάγκη του ανθρώπου να ανήκει κάπου, ο Μουαουάντ αναλαμβάνει το ρόλο ενός περιπατητή στην ιστορία αναδεικνύοντας τις απόψεις και των δύο πλευρών και τοποθετεί τον κάθε αναγνώστη στη θέση και των δύο.

Λέξεις κλειδιά: Ταυτότητα, σύνορα, μνήμη, τραύμα, έρωτας

Εισαγωγή

Το *Όλοι εμείς πουλιά* του Λιβανο-Καναδέζου συγγραφέα Ουαζντί Μουαουάντ, το οποίο εκδόθηκε το 2019, πραγματεύεται την ιστορία ενός νεαρού Εβραίου άνδρα, του Εϊτάν, φοιτητή Γενετικής στο Πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης, και τον έρωτά του με τη μουσουλμάνα Ουαχίντα, φοιτήτρια Ισλαμικών και Μεσανατολικών Σπουδών. Οι δύο νέοι θα μεταβούν στο Ισραήλ με στόχο να γνωρίσει ο Εϊτάν τη «χαμένη» του γιαγιά. Ο έρωτας των δύο νέων κατακρεουργείται όταν, εξαιτίας της βομβιστικής επίθεσης που λαμβάνει χώρα στη γέφυρα Αλένμπι, οι δύο νέοι αναγνωρίζουν ότι πάντα θα τους χωρίζει το απέραντο μίσος και ο πόλεμος μεταξύ των εθνών και των θρησκειών τους. Αυτό το ταξίδι έμελλε να είναι ένα ταξίδι για την εξεύρεση της αληθινής χαμένης ταυτότητας. Ο φανατικός Εβραίος πατέρας, θα ανακαλύψει ότι τελικά γεννήθηκε στην Παλαιστίνη από μουσουλμάνους γονείς ενώ η Ουαχίντα θα αντιληφθεί ότι τόσα χρόνια παρίστανε μία άλλη, με σκοπό να αποκρύψει τη «θεμελιακή» της φύση που δεν είναι άλλη από αυτή της Αράβισσας. Ο μύθος του αποδημητικού πουλιού που πετάει από τόπο σε τόπο με σκοπό την επιβίωση και χωρίς να διακρίνει σύνορα, ενσαρκώνει την πεμπτουσία της ειρήνης. Με όχημα τη συλλογική μνήμη, το τραύμα των επιζήσαντων των γενοκτονιών αλλά και την ανάγκη του ανθρώπου να ανήκει κάπου, ο Μουαουάντ αναλαμβάνει το ρόλο ενός περιπατητή στην ιστορία, αναδεικνύοντας τις απόψεις και των δύο πλευρών και τοποθετεί τον κάθε αναγνώστη στη θέση και των δύο.

Ιστορική αναδρομή

Όπως έχει αναφέρει και ο δημοσιογράφος Ι. Φ. Στόουν: «εάν ο Θεός είναι νεκρός, τότε πέθανε προσπαθώντας να λύσει την αραβοϊσραηλινή σύγκρουση» (Μουαουάντ, 2023). Αυτή η δυσεπίλυτη διαμάχη μεταξύ Εβραίων και Αράβων, στην πραγματικότητα δεν μετράει παρά έναν αιώνα ζωής. Η εκτίναξη της μισαλλοδοξίας και του ρεβανσισμού τα τελευταία ογδόντα χρόνια οδήγησε στη σφαγή εκατομμυρίων ανθρώπων και απ' τις δύο πλευρές. Η πραγματική σύγκρουση ξεκίνησε μετά τον τερματισμό του Α' Παγκοσμίου Πολέμου όταν η Βρετανική κυβέρνηση υπέγραψε τη Διακήρυξη του Μπάλφουρ με την οποία η Βρετανία υποσχέθηκε στους Εβραίους, οι οποίοι κατοικούσαν στη χώρα της, την διασφάλιση κάθε προσπάθειας επαναπατρισμού των Εβραίων και την ίδρυση εβραϊκού κράτους στην περιοχή η οποία είναι πλέον γνωστή με το όνομα Παλαιστίνη (Goldschmidt & Boum, 2016). Η Βρετανία, τότε, επιφορτίστηκε με τη λεγόμενη «παλαιστινιακή εντολή» η οποία προέτασσε την εγκαθίδρυση των Εβραίων στην περιοχή της Παλαιστίνης αλλά και την εξασφάλιση διατήρησης όλων των υποχρεώσεων και των δικαιωμάτων των υπαρχουσών μη εβραϊκών κοινοτήτων (Goldschmidt & Boum, 2016).

Οι Άραβες, από την άλλη, φοβόντουσαν ότι μετά την βρετανική επικυριαρχία και έλεγχο στην περιοχή τους, ήταν πολύ πιθανό σύντομα να καταστούν μειονότητα. Η Βρετανία απέτυχε να εξασφαλίσει συμβιβασμό και ειρήνη ανάμεσα στις δύο πλευρές ενώ πολύ συχνά οι βρετανικές αρχές στην Παλαιστίνη προωθούσαν μία ενοικοκρατία πότε στη μία και πότε στην άλλη πλευρά. Μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και την εξόντωση του εβραϊκού λαού, η ανάγκη ίδρυσης ενός εβραϊκού κράτους ήταν πιο πρόδηλη από ποτέ. Ωστόσο, η έξαρση του ρεβιζιονιστικού κινήματος, το οποίο προωθούσε την αντίληψη περί ίδρυσης ενός εβραϊκού κράτους στην περιοχή της Παλαιστίνης και της Υπεριορδανίας, «απαλλαγμένο» από οποιαδήποτε αραβική παρουσία, άρχισε να αποκτά όλο και περισσότερους οπαδούς, ενώ έχει επηρεάσει πολλούς σύγχρονους Ισραηλινούς ηγέτες όπως τον σημερινό πρωθυπουργό του Ισραήλ, τον Μπενιαμίν Νετανιάχου (Goldschmidt & Boum, 2016). Στις 14 Μαΐου του 1948 ιδρύθηκε το κράτος του Ισραήλ και, μέχρι σήμερα, η ακραία όψη του εθνικισμού και του φανατισμού οδήγησε αμφότερες τις πλευρές σ' έναν διαρκή πόλεμο, με τους ανθρώπους και των δύο λαών να πληρώνουν το τίμημα αυτού του μίσους.

Η ταυτότητα

Η ταυτότητα είναι όλο κι όλο σαράντα έξι χρωμοσώματα, δηλώνει ο Εϊτάν (Μουαουάντ, 2023). Η ταυτότητά μου είναι ό,τι με κάνει να μην είμαι ταυτόσημος με κανέναν άλλον (Μααλούφ, 1999). Ένας άνδρας ή μία γυναίκα γεννημένοι στο Σεράγιαβο, το 1980 θα έλεγαν ότι είναι Γιουγκοσλάβοι. Σήμερα θα έλεγαν ότι είναι Βόσνιοι, ενώ το 1995, όταν μαινόταν ο πόλεμος (Καϊμακούδης, 2015), ενδεχομένως να απαντούσαν ότι είναι μουσουλμάνοι. Μία σύμπτωση, καλή ή κακή, είναι που διαμορφώνει τα πρώιμα στάδια της ταυτότητας ενός ατόμου (Μααλούφ, 1999).

Σε όλη τη διάρκεια του έργου, οι ταυτότητες των ηρώων μεταβάλλονται διαρκώς. Ο Νταβίντ, ο πατέρας του Εϊτάν, σαν ένας «σύγχρονος Εβραίος Οιδίποδας», πεπεισμένος για το «εβραϊκό του DNA», παλεύει χρόνια να διατηρήσει αυτή του την ταυτότητα αναλλοίωτη, βασιζόμενος στην ιστορική μνήμη και το τραύμα του Ολοκαυτώματος. Διατυμπανίζει ότι στις φλέβες του κυλάει το αίμα των Εβραίων προγόνων του που εκδιώχθηκαν βάνουσα απ' την πατρίδα τους. Μισεί με μένος την αγαπημένη του γιού του επειδή είναι μουσουλμάνο. Μόνο και μόνο για να μάθει στο τέλος ότι τελικά δεν είναι Εβραίος, ότι οι γονείς του τον βρήκαν μωρό σ' ένα βομβαρδισμένο σπίτι Παλαιστινίων και τον υιοθέτησαν (Μουαουάντ, 2023). Ο Νταβίντ μαθαίνει ότι ο «Άλλος», ο «Εχθρός», είναι τελικά, ο ίδιος του ο εαυτός.

Η Νόρα, σύζυγος του Νταβίντ και μητέρα του Εϊτάν, έχει ήδη διανύσει αυτό το ταξίδι της αποκάλυψης της ταυτότητάς της. Έχοντας μεγαλώσει μία ζωή στο Ανατολικό Βερολίνο, πίστευε ότι αυτό που την προσδιόριζε ήταν η κομμουνιστική ταυτότητα. Ώσπου ένα βράδυ, ο πατέρας της ξεστόμισε την αλήθεια: «*Είμαστε Εβραίοι*». Μία αλήθεια που δεν είναι η μόνη για εκείνη αλλά ήταν απαγορευτική, σ' ένα κοινωνικό περιβάλλον όπου πρωταρχική σημασία έχει η πολιτική ταυτότητα. Από τότε, η Νόρα έπαψε να είναι «η κομμουνίστρια» και μετατράπηκε σε «Εβραία».

NORA: «*Δεν είναι η αλήθεια που τυφλώνει τον Οιδίποδα, αλλά η ταχύτητα με την οποία αυτός τη δέχεται (...)*» (Μουαουάντ, 2023: 79).

Η ταυτότητα μεταβάλλεται καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής ενός ανθρώπου (Μααλούφ, 1999). Το κοινωνικό περιβάλλον είναι αυτό που νοσηματοδοτεί κάθε φορά την υπαγωγή μιας ορισμένης ταυτότητας σ' ένα συγκεκριμένο πλαίσιο (Μααλούφ, 1999). Για παράδειγμα, ένας αфроαμερικανός στην Αφρική νιώθει ότι βρίσκεται σπίτι του ενώ στην Αμερική νιώθει μειονότητα και πολύ συχνά ανεπιθύμητος (Sen, 2012). Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει στην αυτοβιογραφία του ο συγγραφέας Λάνγκστον Χιούζ, λόγω της χαράς που ένιωσε όταν άφηνε τη Νέα Υόρκη για την Αφρική, πέταξε τα αμερικανικά βιβλία στη θάλασσα, περιγράφοντας ότι: «*Ήταν σα να πετούσα ένα εκατομμύριο τούβλα από την καρδιά μου (...), Αφρική, η πατρίδα του νέγκρικου λαού!*» (Hughes, 1940).

OYAXINTA: «*(...) Η επίθεση γκρέμισε τα πάντα, έσπασαν οι καθρέφτες, κι ό,τι απέμεινε είναι από κει ασήκωτο: Είμαι Αράβισσα. (...) Κι εγώ έκανα τα πάντα για να το βγάλω από μέσα μου. (...) Είναι όλοι τους γονείς μου. Οι αδελφές μου, οι αδελφοί μου. Ολόκληρη η Ραμάλα μυρίζει όπως η μητέρα μου! (...) Εδώ και τρία χρόνια με τριβελίζει μια διατριβή που πάει να αποδείξει πόσο επικίνδυνο είναι να φυλακίζεσαι μέσα στην αρχή της ταυτότητας, να αγκιστρώνεσαι σε χαμένες ταυτότητες, λες και εγώ έχω αποδεσμευτεί από αυτές! (...) Κι αν θέλω να απελευθερωθώ, πρέπει τουλάχιστον να αρχίσω να κοιτάζομαι κατά πρόσωπο (...)*» (Μουαουάντ, 2023: 80-81).

Συμπυκνωμένες στα λόγια της Ουαχίντα, βρίσκεται μία οικουμενική αρχή και, ίσως, μία απ' τις θετικές όψεις της κοινωνικής ταυτότητας: το αίσθημα του ανήκειν. Η ταυτότητα που βασίζεται στην κοινότητα συχνά βλέπει το ανήκειν ως ένα είδος επέκτασης του ίδιου του εαυτού (Taylor, 1984). Η κοινοτιστική σκέψη περιλαμβάνει, στην έννοια της κουλτούρας που διαμορφώνει την κοινωνική ταυτότητα, τη μητρική γλώσσα, τη θρησκεία ακόμη και τα τοπικά ήθη και έθιμα. Οι διάφορες «κουλτούρες» ασκούν επιρροή στην διαμόρφωση της ταυτότητας ενός ατόμου αλλά δεν το καθορίζουν και πλήρως (Sen, 2012). Ωστόσο, για την Ουαχίντα, η ανάγκη του να ανήκει κάπου και η προσπάθεια απόκρυψης αυτής της της ταυτότητας λόγω του αμερικανικού κοινωνικού της περιβάλλοντος, την οδήγησαν στη διαμόρφωση μιας «άλλης», κίβδηλης. Αυτό που για χρόνια πίστευε για τον εαυτό της, ότι είναι δηλαδή περισσότερο μία σύγχρονη Αμερικανίδα παρά μία μουσουλμάννα, καταρρέει με μία και μοναδική περιήγηση στους δρόμους της άλλης πλευράς του τείχους (Ισραηλινό φράγμα της Δυτικής Όχθης).

Το τείχος

Το Τείχος των Δακρύων (Δυτικό Τείχος) είναι τα ερείπια του δεύτερου εβραϊκού Ναού. Για κάποιους Εβραίους συμβολίζει την ελπίδα ότι κάποια μέρα ο Ναός θα ξαναχτιστεί. Ταυτόχρονα

όμως, το Δυτικό Τείχος αποτελεί ένα μέρος του χώρου που περιβάλλει το ιστορικό Όρος του Τεμένου αλ-Άκσα και του Θόλου του Βράχου, δύο από τα μεγαλύτερα προσκυνηματικά κέντρα των μουσουλμάνων (Goldschmidt & Boum, 2016). Το 1928, οι Εβραίοι πιστοί έφεραν παγκάκια για να κάτσουν και να προσκυνήσουν. Αυτό, θεωρήθηκε από τους μουσουλμάνους απόπειρα διεκδίκησης του Τείχους. Ο επόμενος ένας χρόνος στιγματίστηκε από αμοιβαίες επιθέσεις προκαλώντας ένα μικρό εμφύλιο πόλεμο. Εκατοντάδες άνθρωποι εξοντώθηκαν και από τις δύο πλευρές (Goldschmidt & Boum, 2016).

Μετά από χρόνια και αλλεπάλληλες τρομοκρατικές επιθέσεις και από τα δύο στρατόπεδα, το Ισραήλ οικοδόμησε ένα τείχος το οποίο διαχώριζε τις πόλεις και τα χωριά της Δυτικής Όχθης, «με απώτερο σκοπό να δημιουργήσει ένα ανάχωμα απέναντι στην τρομοκρατία» (Goldschmidt & Boum, 2016). Έτσι, το 2005, ολοκληρώθηκε το τείχος της Δυτικής Όχθης το οποίο απομόνωνσε εκατομμύρια Παλαιστινίων στη λωρίδα της Γάζας, χωρίς ιδιαίτερη διέξοδο διαφυγής, ενώ το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης, το 2004, ανακήρυξε την ανύψωση του τείχους ως ευθεία προσβολή του διεθνούς δικαίου (Goldschmidt & Boum, 2016).

Οι γονείς του Εϊτάν, μεγάλωσαν στο Βερολίνο και οι ίδιοι μέσα σ' έναν διαχωρισμό. Ακόμη ένα τείχος το οποίο διαχώριζε ανθρώπους, πολιτισμούς, θρησκείες και ιδεολογίες, αποτελεί ένα επιπλέον από παράδειγμα ότι τα τείχη δεν είναι ικανά να εμποδίσουν τη διάδοση ιδεολογιών. Αντίθετα, τα τείχη ορθώνουν το μίσος ακόμη περισσότερο. Το τείχος του Βερολίνου, το οποίο κατασκευάστηκε το 1961 και κατεδαφίστηκε με την πτώση της Σοβιετικής Ένωσης το 1989, υπογραμμίζει ακόμη ένα όριο διαχωρισμού ταυτοτήτων.

Η σαδιστική ηχώ των τειχών των στρατοπέδων συγκέντρωσης του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και των κραυγών των ανθρώπων που υπέφεραν μέσα σε αυτά επικρατεί ακόμα, ως τραύμα, πάνω στο πονεμένο σώμα της ανθρωπότητας. Η συλλογική μνήμη και η ιστορική πληγή δεν έχουν ακόμα ξεθωριάσει. Σε τι, λοιπόν, διαφέρουν όλα αυτά τα τείχη μεταξύ τους; Δεν έχουν καταστεί όλα αυτά αιτία ανθρώπινου πόνου;

Τα παραπάνω τείχη, όπως και κάθε τείχος που ανυψώνεται σε οποιοδήποτε μέρος του πλανήτη, συνιστούν ένα όριο, ένα μεταίχμιο το οποίο βρίσκεται ενδιάμεσα από κάτι. Συνιστούν έναν «κατωφλιακό χώρο» (Σταυρίδης, 2018). Η κατωφλιακή χωρικότητα αποτελεί έναν τόπο διελεύσεων, έναν τόπο που χωρίζει αλλά και ενώνει, κατώφλια ως σύνορα που συμβολίζουν το μέσα και το έξω. Θα μπορούσε να ειπωθεί ότι οι κατωφλιακοί χώροι είναι οι ενδιάμεσοι χώροι των οποίων δεν είναι ξεκάθαρη η λειτουργία τους. Τα όριά τους είναι δυσδιάκριτα και αποτελούν, συνήθως, γεφυρώσεις κοινωνικών αλληλεπιδράσεων. Κάποιος δεν μπορεί να είναι ποτέ πάντα μέσα ή πάντα έξω. Μπορεί να είναι έξω από κάτι ή ανάμεσα σε δύο κάτι ή μέσα σε κάτι που είναι έξω και ανάμεσα σε κάτι. Είναι δηλαδή ενδιάμεσα (Στεφανοπούλου-Πλατανιώτη, 2011).

Εντοπίζεται μία αντιστοιχία με την «κατάσταση εξαίρεσης» του Giorgio Agamben όπου: «η κατάσταση εξαίρεσης» αποτελεί ένα «σημείο ανισορροπίας ανάμεσα στο δημόσιο δίκαιο και στο πολιτικό γεγονός που -όπως ο εμφύλιος πόλεμος, η εξέγερση και η αντίσταση- τοποθετείται σε μία «αμφιλεγόμενη, δυσδιάκριτη ζώνη, στην τομή του νομικού με το πολιτικό στοιχείο» (Agamben, 2013). Είναι μία κατάσταση όπου αναστέλλεται η εφαρμογή του τεθέντος κανόνα δικαίου. Το Γ' Ράιχ, για παράδειγμα, κατά τον Agamben, θεωρείται ως μία κατάσταση εξαίρεσης: Ο Χίτλερ ανέστειλε με Διάταγμα τα άρθρα του Συντάγματος της Βαϊμάρης που αφορούσαν ατομικές ελευθερίες. Έτσι, το γερμανικό κράτος υπεισήλθε σε μία «κατάσταση εξαίρεσης» επί δώδεκα ολόκληρα χρόνια (Agamben, 2013). Η κατάσταση αυτή αφαιρεί από το άτομο την ταυτότητά του. Η νομική του υπόσταση, ως ατόμου, είναι εξαφανισμένη. Σε αυτή την

εξαφανισμένη ταυτότητα εντάσσονται σήμερα και οι μουσουλμάνοι της λωρίδας της Γάζας. Αποκομμένοι από τον έξω κόσμο, ζουν σε μία λωρίδα «γκρίζας ζώνης», σ' ένα «κομμάτι ζωής», σ' ένα όριο μεταξύ ζωής και θανάτου.

Αντίθετα, το σημείο της βομβιστικής επίθεσης είναι η γέφυρα Αλένμπι, μία γέφυρα που συνδέει το Ισραήλ με την Ιορδανία. Η γέφυρα, σε αντίθεση με το τείχος, ενώνει. Ενώνει τόπους, πολιτισμούς και λειτουργεί ειρηνευτικά όταν πρόκειται για την μεταφορική της χρήση. «Γεφυρώνονται» χάσματα και διαφορές. Αυτόν το συμβολισμό επέλεξε ο συγγραφέας, αποδίδοντας σ' ένα τυχαίο και μακάβριο γεγονός ρόλο συνενωτικό, μέσω του τόπου στον οποίο διαδραματίζεται. Η γέφυρα, η οποία ενώνει δύο εντελώς διαφορετικούς πολιτισμούς, είναι ικανή να οδηγήσει και στην ανακάλυψη μιας άλλης ταυτότητας.

Επίλογος

Εν κατακλείδι, το έργο του Μουαουάντ, ανήκει στα έργα συνειδησιακής «αφύπνισης» και σ' ένα από τα κυριότερα σύγχρονα αντιπολεμικά. Και εγκαθιστά τον Μουαουάντ ως έναν από τους κυριότερους συγγραφείς αντιπολεμικών έργων. Μας θυμίζει το ρόλο που διαδραματίζουν οι εκάστοτε κυβερνήσεις σε ό,τι αφορά αυτό που ο Hobsbawm ονομάζει «εφευρεμένη παράδοση» (Hobsbawm, 1984). Μία κατασκευασμένη δηλαδή ιδέα περί εθνικής ταυτότητας και κοινοτικού παρελθόντος η οποία συνδέει μία συγκεκριμένη ομάδα ανθρώπων με κοινό παρελθόν, παρόν και μέλλον και οι οποίοι συντάσσονται ομαδικά ώστε να καταπολεμήσουν οποιονδήποτε «Άλλο» παρουσιαστεί και διεκδικήσει κάτι από το παρελθόν τους (Θεοδωρίδης, 2004). Αυτή η κατασκευασμένη ιδέα περί εθνότητας και θρησκευτικής, τοπικής ή γλωσσικής ταυτότητας μεταβάλλεται αναλόγως των εκάστοτε συμφερόντων. Οι άνθρωποι που φανατίζονται ζουν με μία ψευδαίσθηση περί ταυτότητας. Ο Μουαουάντ, προτρέπει στην εσωτερική αφύπνιση και κατεδάφιση αυτού του ειδώλου, σαν ένα σύγχρονο «πλατωνικό σπήλαιο» (Πλάτων, 1992, 374 π.Χ.). «Όπλο» στα χέρια των δεσμοτών αποτελούν η αγάπη και ο έρωτας που είναι ικανά να σπάσουν τις αλυσίδες. Στη φράση, λοιπόν, του Ζαν-Πωλ Σαρτρ στο βιβλίο του το *Πορτρέτο: «Ο Εβραίος είναι ένας άνθρωπος»* (Sartre, 1968). Δίπλα από τον «Εβραίο», σήμερα, θα βάζαμε και τον Παλαιστίνιο. «Ο Παλαιστίνιος όπως και ο Εβραίος είναι ένας άνθρωπος».

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- Agamben G. (2013). *Κατάσταση εξαίρεσης, όταν η έκτακτη ανάγκη μετατρέπει την εξαίρεση σε κανόνα* (Μ. Οικονομίδου, Μετ.). Εκδόσεις Πατάκη.
- Θεοδωρίδης, Π. (2004). *Οι μεταμορφώσεις της ταυτότητας, έθνος νεωτερικότητα και εθνικιστικός λόγος*. Αντιγόνη.
- Goldschmidt, A. J., & Boum, A. (2016). *Ιστορία της Μέσης Ανατολής* (Θ. Αναγνωστόπουλος, Μετ.). Επίκεντρο.
- Hobsbawm, E. (1984). *The Nation as invented tradition*. Oxford University Press.
- Hughes, L. (1940). *The big Sea: An autobiography*. Thundre's Mouth Press.
- Καϊμακούδης, Ν. (2015). *Ο πόλεμος της Γιουγκοσλαβίας, οι συγκρούσεις που άλλαξαν τον χάρτη των Βαλκανίων 1991-2001*. Γνώμων Εκδοτική.
- Μααλούφ, Α. (1999). *Οι φονικές ταυτότητες* (Θ. Τραμπούλης, Μετ.). Ωκεανίδα.
- Μουαουάντ, Ο. (2023). *Όλοι εμείς πουλιά* (Ε. Βαροπούλου, Μετ.). Εθνικό Θέατρο.
- Πλάτων (1992, 374 π.Χ.). *Πολιτεία ή Περί δικαίου* (Ομάδα Μεταφραστών). Κάκτος.

- Sen, A. (2012). *Ταυτότητα και Βία, Η ψευδαίσθηση του πεπρωμένου* (Λ. Βουτσοπούλου, Μετ.). Εκδόσεις Αλεξάνδρεια.
- Σταυρίδης, Σ. (2018). *Κοινός Χώρος Η πόλη ως τόπος των κοινών* (Δ. Παπαδάτος-Αναγνωστόπουλος, Μετ.). angelus novus.
- Στεφανοπούλου-Πλατανιώτη, Ο. (2011). *Η μετάβαση από τον δημόσιο στον ιδιωτικό χώρο: ο ενδιάμεσος χώρος* [Διδακτορική διατριβή]. Πανεπιστήμιο Αιγαίου. <http://hdl.handle.net/10442/hedi/35134>
- Sartre, J-P. (1968). *Portrait of the Anti-Semite* (Erik de Mauny). Secker & Warburg.
- Taylor C. (1984). *Sources of the Self and the Making of the Modern Identity*. Harvard University Press.

Βιογραφικό: Γεννήθηκε στον Βόλο, το 1996. Είναι απόφοιτος της Νομικής Σχολής Αθηνών και μέλος του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών. Ακόμα, έχει φοιτήσει στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου του Λουξεμβούργου, μέσω του προγράμματος Erasmus. Από το 2022 φοιτά, ως μεταπτυχιακή φοιτήτρια, στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του ΕΚΠΑ με ειδίκευση στη Δραματουργία και Παράσταση. Τον Οκτώβριο του 2023 συμμετείχε στο συνέδριο του Μεταπτυχιακού Προγράμματος του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του ΕΚΠΑ «Ο Μάριος Ποντίκας στον 21ο αιώνα» με τίτλο εισήγησης: «Η έννοια του έθνους στη δραματουργία του Μάριου Ποντίκα: η περίπτωση της Εθνικής Εορτής». Τον Απρίλιο του 2024, συμμετείχε στο Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο με τίτλο: «Περφόρμανς, διευρυμένη σκηνογραφία και δημόσιος χώρος», με τίτλο εισήγησης: «Όρια δημόσιου και ιδιωτικού: τοποειδικές περφόρμανς στην Αθήνα του 2023» το οποίο διοργανώθηκε από το ίδιο Τμήμα. Το 2023, το εικαστικό της βίντεο Oedipo, το οποίο υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του μαθήματος «Ζητήματα Φύλου στο Αρχαίο Θέατρο», προβλήθηκε, σε ειδική προβολή του καλλιτεχνικού Project Rognant Films, στα λατομεία του Κορυδαλλού. Το 2018 παρουσίασε μία περφόρμανς χορού στον χώρο SouzyTros της Μαρίας Παπαδημητρίου στον Ελαιώνα. Έχει υπάρξει πανελληνιονίκης και βαλκανιονίκης κολύμβησης και μέλος της Εθνικής Ομάδας Κολύμβησης (2009–2013).

Στοιχεία επικοινωνίας: E-mail: <erotzintroudi@gmail.com>